

NGŨ VĂN 8- TUẦN 7- HK2

HÀNH ĐỘNG NÓI

I. Củng cố, mở rộng

1. Khái niệm: Hành động nói là hành động được thực hiện bằng lời nói nhằm một mục đích nhất định.

2. Phân loại: Dựa theo mục đích của hành động nói, người ta phân ra các nhóm sau:

- **Nhóm hành động nói nghi vấn:** *Bạn đi Vũng Tàu chưa?*

- **Nhóm hành động nói trình bày** (gồm các hành động: *kể, tả, nêu ý kiến, nhận xét, thông báo, xác định, khẳng định, báo cáo, giới thiệu, dự báo, xác nhận...*). Ví dụ: *Tớ đỗ đại học rồi.* (Thông báo).

- **Nhóm hành động nói điều khiển** (gồm các hành động: *yêu cầu, đề nghị, ra lệnh, khuyên bảo, mời gọi, thách thức, nhờ vả...*). Ví dụ: *Cậu cho tớ mượn một cái bút nhé.* (đề nghị).

- **Nhóm hành động nói hứa hẹn** (gồm các hành động: *hứa, đảm bảo, đe dọa...*). Ví dụ: *Tớ hứa sẽ đến đúng giờ.* (hứa hẹn).

- **Nhóm hành động nói bộc lộ cảm xúc** (gồm các hành động: *cảm ơn, xin lỗi, than phiền, khen ngợi, chê bai, than thở, ân hận...*). Ví dụ: *Ôi, bạn đó thật tài giỏi!* (cảm thán: khen ngợi).

3. Cách thức thực hiện hành động nói

- **Cách trực tiếp:** Dùng kiểu câu có chức năng chính phù hợp với mục đích của hành động nói.

+ **Ví dụ:** Dùng câu nghi vấn với chức năng chính để hỏi trong hành động nói nghi vấn:

“Bao giờ thì cậu đi Nha Trang?”

- **Cách gián tiếp:** Dùng kiểu câu lệch với hành động nói (Ví dụ câu nghi vấn dùng trong hành động nói nghi vấn nhưng lại được dùng trong hành động nói điều khiển: *Cậu có thể cho tớ mượn cái bút được không?*).

4. Bảng phân loại kiểu câu ứng với hành động nói theo cách trực tiếp.

TT	CÁC HÀNH ĐỘNG NÓI	Kiểu câu
----	-------------------	----------

1	Trình bày (<i>kể, tả, nêu ý kiến, nhận xét, xác nhận, khẳng định, dự báo, thông báo, báo cáo, giới thiệu...</i>)	Câu trần thuật
2	Nghi vấn	Câu nghi vấn
3	Điều khiển (<i>yêu cầu, đề nghị, ra lệnh, khuyên bảo, mời gọi, thách thức, nhờ vả...</i>)	Câu cầu khiến
4	Hứa hẹn (<i>hứa, đảm bảo, đe dọa...</i>)	Câu trần thuật
5	Bộc lộ cảm xúc (<i>cám ơn, xin lỗi, than phiền, khen ngợi, chê bai, than thở, ân hận...</i>)	Câu cảm thán

II. CÁC DẠNG BÀI TẬP

Bài 1: Xác định kiểu hành động nói trong những câu in đậm sau. Cho biết chúng thuộc nhóm hành động nói nào?

1. Chị Dậu rón rén bưng một bát lớn đến chỗ chồng nằm:

- **Thầy em hãy cố ngồi dậy húp ít cháo cho đỡ xót ruột.**

(Tắt đèn, Ngô Tất Tố)

2. Một hôm, cô tôi gọi tôi đến bên cười hỏi:

- **Hồng! Mày có muốn vào Thanh Hóa chơi với mẹ mày không?**

(Những ngày thơ ấu, Nguyên Hồng)

3. Có người khẽ nói:

- **Bẩm, dễ có khi dê vỡ!**

(Sống chết mặc bay, Phạm Duy Tồn)

4. Thấy thế, tôi hốt hoảng quỳ xuống, nâng đầu Dế Choắt lên mà than rằng:

- **Nào tôi đâu biết cơ sự lại ra nông nỗi này!**

(Dế mèn phiêu lưu ký, Tô Hoài)

5. Tôi nghe thấy thầy Ha-men bảo tôi:

- **Phrang ạ, thầy sẽ không mắng con đâu [...]**

(Buổi học cuối cùng, An-phông-xơ-Đô-đê)

6. Chị Dậu nghiêng hai hàm răng:

- **(a) Mày trói chồng bà đi, (b) bà cho mày xem!**

(Tắt đèn, Ngô Tất Tố)

7. Ngày xưa có một anh nông dân nghèo.
8. Giám đốc đồng dục:
- Tôi xin tuyên bố khai mạc đại hội.
9. Anh Hưng quả quyết:
- Ngày mai, anh sẽ đến thăm nhà em.
10. Có lẽ anh ấy đến muộn mất.
11. Hàng của công ty chúng tôi với chất lượng siêu bền, được bảo hành 3 năm.
12. (a) Anh thanh niên làng chỉ có một cái cổng gạch nhỏ, quay lại bảo tôi:
- Ngõ này đây, ông Hoàng ở đây.
 - (b) Cảm ơn anh nhé. (c) Lát nữa tôi sẽ sang nhà anh chơi.
- (Nam Cao)
13. Một đêm nọ, Thận thả lưới ở một bến vắng như thường lệ
- (Sự tích hồ Gươm)
14. Bà đỡ Trần là người huyện Đông Triều.
- (Con hổ có nghĩa)
15. Bác cần gì thế ạ?
16. Sao chàng bỏ thiếp mà đi, không cùng thiếp nuôi các con?
- (Con Rồng cháu Tiên)
17. Đứa nào lấy được búp bê lên ta sẽ thưởng!
- (chuyện Lương Thế Vinh)
18. Hãy vẽ cho ta một chiếc thuyền.
- (cây bút thần)
19. Thế thì phải giục anh ấy ăn mau đi, kẻo nữa người ta sắp sửa kéo vào rồi đấy.
- (Ngô Tất Tố)
20. Hức! Thông ngách sang nhà ta? Dễ nghe nhỉ!
- (Tô Hoài)
21. Hôm qua, lớp em được đi tham quan Hạ Long.
22. Anh nhà đi đâu vậy chị?
23. Đóng cửa lại!
24. Ôi, bầu trời mới trong lành làm sao?

25. **Bạn có thể mua hộ tờ quyền sách được không?**

26. Chợt có tiếng loa của trường:

- **Tuần sau các lớp trong trường sẽ chuẩn bị hội thi văn nghệ chào mừng 20/11.**

27. **Con nhà người ta bảy, tám tuổi đã đi chăn bò. Còn mày thì chẳng được tích sự gì.**

(Sọ Dừa)

28. **Anh có biết con gái anh là một thiên tài hội họa không?**

(Tạ Duy Anh)

29. **Cháu cảm ơn ông! Cảm ơn ông ạ!**

30. **Món này hơi cay đấy, em ăn được không?**

Bài 2: Những câu sau được dùng để thực hiện hành động nói nào? Chỉ ra cách thực hiện hành động nói trong những câu đó?

1. Em cam đoan những điều trên là đúng sự thực.

2. Chắc bây giờ nữ hoàng đã thỏa lòng rồi chứ?

(Ông lão đánh cá và con cá vàng)

3. Cháu van ông, nhà cháu vừa mới tỉnh được một lúc, ông tha cho!

(Tắt đèn, Ngô Tất Tố)

4. Cảm ơn anh, anh đến chơi là quý hóa cho nhà em lắm rồi.

5. Thằng kia! (1) Ông tưởng mày chết đêm qua, còn sống đấy à? (2) Nộp tiền sưu!

(3) Mau!

(Tắt đèn, Ngô Tất Tố)

Bài 3. Chỉ ra sự khác nhau về hành động nói giữa hai câu sau đây:

(1) Ông giáo hút trước, (rồi đưa điếu cho lão Hạc)

(2) Ông giáo hút trước đi!

Bài 4. Đặt câu để thể hiện:

a. Một hành động thuộc nhóm điều khiển được dùng theo cách gián tiếp.

b. Một hành động thuộc nhóm bộc lộ cảm xúc dùng theo cách gián tiếp.

c. Một hành động thuộc nhóm hứa hẹn dùng theo cách trực tiếp.

d. Một hành động thuộc nhóm trình bày dùng theo cách trực tiếp.

e. Một hành động thuộc nhóm nghi vấn (hỏi) dùng theo cách trực tiếp.

Bài 5. Sáng tạo và viết ra một cuộc nói chuyện (đoạn hội thoại) trong đó có chứa hành động nói thuộc nhóm điều khiển (dùng cách gián tiếp) và hành động nói thuộc nhóm bộc lộ cảm xúc (dùng cách gián tiếp). Gạch chân và chú thích dưới mỗi câu chứa các hành động nói đó.